

Κωνσταντίνος Ψάχος: ο Μουσικός, ο Λόγιος. Πρακτικά Ημερίδας, Ανατολική Αίθουσα του Μεγάρου της Ακαδημίας Αθηνών, 30 Νοεμβρίου 2007, επιστ. υπεύθυνη έκδοσης: Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, επιμέλεια: Ευάγγελος Καραμανές. Δημοσιεύματα του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών αρ. 29, Αθήνα 2013, σελ. 340 + ένας δίσκος πυκνής εγγραφής / CD. ISBN: 978-960-404-219-7

Στον συλλογικό τόμο – Πρακτικά ημερίδας με θέμα «Κωνσταντίνος Ψάχος: ο Μουσικός, ο Λόγιος», δημοσιεύονται δεκαέξι κείμενα ερευνητών, καθηγητών και ειδικών μουσικολόγων με θέμα τον βίο, το έργο και την εποχή του Κωνσταντίνου Α. Ψάχου (Μέγα Ρεύμα Βοσπόρου 1869 - Αθήνα 1949). Το βιβλίο προλογίζει η Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη. Περιλαμβάνεται σύντομο χρονολόγιο του βίου του Κ. Α. Ψάχου (επιμ. Ευάγγ. Καραμανές, Ιωάνν. Πλεμμένος, Σωκρ. Λούπας) ενώ τα κείμενα συνοδεύονται από αγγλικές περιλήψεις (επιμ. Ιωάνν. Πλεμμένος) και πλούσιο φωτογραφικό υλικό (ψηφιοποίηση Σωκρ. Λούπας).

Ο Κ. Α. Ψάχος υπήρξε πολυσχιδής επιστημονική και καλλιτεχνική προσωπικότητα. Το έργο του, μουσικό και διδακτικό καθώς και η συμβολή του στην επιστημονική, ιστορική και μουσικολογική, έρευνα και στους τρεις κλάδους της ελληνικής μουσικής (αρχαίας, βυζαντινής και δημοτικής) υπήρξαν καθοριστικά κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα επηρεάζοντας και τις μελλοντικές εξελίξεις όσον αφορά την διδασκαλία και έρευνα και των τριών κλάδων. Οπαδός της συνέχειας της ελληνικής μουσικής παράδοσης από την αρχαιότητα έως τα νεώτερα χρόνια - παράλληλα με τον Νικόλαο Πολίτη -, γνώστης της δημοτικής, της βυζαντινής και της ανατολικής μουσικής υπήρξε πρωτοπόρος όσον αφορά τις ηχητικές καταγραφές δημοτικών τραγουδιών όπως αποκαλύπτεται από τα κείμενα της Αικατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη, με βάση τα στοιχεία που φυλάσσονται στο Αρχείο του Κέντρου Λαογραφίας, («Στοιχεία για τις καταγραφές δημοτικών τραγουδιών από τον Κωνσταντίνο Ψάχο στο Αρχείο του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας») και του Ευστάθιου Μακρή («Ηχογραφήσεις του Κωνσταντίνου Α. Ψάχου σε κυλίνδρους Edison»). Οι επιμέρους πτυχές του έργου του Κ. Α. Ψάχου μελετώνται εμβριθώς στα κείμενα των Γρηγορίου Γ. Αναστασίου («Η “τρισύνθετος γλυκυφωνία” της Ψαλτικής κατά τριπλή εκδοχή των τριών μουσικοδιδασκάλων: Ι. Θ. Σακελλαρίδου, Κων. Α. Ψάχου, Σίμωνος Καραά»), Δημητρίου Κ. Μπαλαγεώργου («Η διδασκαλική δραστηριότητα του Κωνσταντίνου Ψάχου στην Σχολή βυζαντινής μουσικής του Ωδείου Αθηνών»), Ιωάννη Πλεμμένου («Η “θελξίθυμος” μούσα της Ανατολής: Η Ασίας Λύρα του Κωνσταντίνου Ψάχου και το κοινωνικο-ιδεολογικό της πλαίσιο»), αρχιμανδρίτη Αθανασίου Σιαμάκη («Κριτικές εφημερίδων και περιοδικών για τον Κωνσταντίνο Ψάχο και το μουσικολογικό έργο του»), Χαράς Τόμπρα-Λαγοπάτη («Ο ρόλος του Κωνσταντίνου Ψάχου, στο πολιτιστικό πρόβλημα της Ελλάδος των αρχών του 20ου αιώνα, μεταξύ παραδόσεως και εξευρωπαϊσμού»), Αχιλλέα Γ. Χαλδαιάκη («Ο Κ. Α. Ψάχος ως μελοποιός»). Ειδικές εργασίες είναι αφιερωμένες στην Βιβλιοθήκη και στο Αρχείο του Κ. Α. Ψάχου, το περιεχόμενό τους, την καταγραφή και την ψηφιοποίησή τους (Μάρκος Δραγούμης («Μια άγνωστη μουσικού ενδιαφέροντος εργασία του Νικολάου Φαρδύ στο Αρχείο του Κωνσταντίνου Ψάχου»), Φλώρα Κρητικού («Η πνευματική φυσιογνωμία του Κ. Α. Ψάχου μέσα από τη συλλογή των εντύπων βιβλίων του»), Γρηγόριος Στάθης, («Η βιβλιοθήκη Κ. Α. Ψάχου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Εγκατάσταση και ψηφιοποίηση»),

Γεώργιος Χατζηθεοδώρου («*Πρώτη προσέγγιση στη βιβλιοθήκη του Κ. Α. Ψάχου (ιστορικό) και τα εξ αυτής προκύψαντα αρχικά οφέλη*»), Σωκράτης Λούπας («*Αυτόγραφα Κωνσταντίνου Ψάχου. Η ψηφιοποίηση των καταλοίπων του αρχείου του*»). Ο Γεώργιος Παράσχος παρουσιάζει τις εργασίες αποκατάστασης του μικρού Παναρμονίου («*Το Παναρμόνιο του Κωνσταντίνου Ψάχου και η επισκευή του*») ενώ ο Ευστάθιος Μακρής τα μουσικά χαρακτηριστικά του («*Παρουσίαση του μικρού Παναρμονίου*»). Στον τόμο περιλαμβάνεται κείμενο του Κωνσταντίνου Α. Ψάχου με θέμα την συνέχεια στην ελληνική μουσική («*Η Ελληνική μουσική από των αρχαιοτάτων χρόνων και διά των μεσαιωνικών μέχρι των καθ' ημάς εν τη ουσία αυτής παρέμεινε μία και η αυτή*») το οποίο αναλύει ο Νίκος Ξανθούλης («*Η αντίληψη της συνέχειας της ελληνικής μουσικής στο έργο του Κωνσταντίνου Ψάχου. Σκέψεις και προβληματισμοί στη μελέτη του Κ. Ψάχου: "Η ελληνική μουσική από των αρχαιοτάτων χρόνων και διά των μεσαιωνικών μέχρι των καθ' ημάς παρέμεινε μία και η αυτή"* »).

Ο τόμος συνοδεύεται από δίσκο πυκνής εγγραφής (CD) (επιμ. ύλης Ζωή Αναγνωστοπούλου) με μουσικά παραδείγματα που συνοδεύουν τα επιστημονικά κείμενα. Περιλαμβάνεται ηχογράφηση από την παρουσίαση, για πρώτη φορά, του μικρού Παναρμονίου, μουσικού οργάνου που κατασκεύασε ο οίκος Steinmayer το 1922-1924 με τις οδηγίες του Κ. Α. Ψάχου. Το μικρό Παναρμόνιο φυλάσσεται στο Κέντρο Λαογραφίας κατόπιν δωρεάς της κ. Ελένης Ντάλλα το 2005. Συντηρήθηκε και αποκαταστάθηκε με δαπάνη της Ακαδημίας Αθηνών. Επίσης περιλαμβάνονται δείγματα των ηχογραφήσεων που πραγματοποίησε ο Κ. Α. Ψάχος στη Σκύρο το 1910 με χρήση φωνογράφου Edison σε κέρινους κυλίνδρους. Ο φωνογράφος και οι κύλινδροι φυλάσσονται στην Εθνική Μουσική Συλλογή του Κέντρου Λαογραφίας. Ψηφιοποιήθηκαν σε συνεργασία με το Φωνογραφικό Αρχείο (*Phonogrammarchiv*) της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών στη Βιέννη με δαπάνη της Ακαδημίας Αθηνών (επιμ. Ευστάθιος Μακρής). Περιλαμβάνονται τα χορικά του Κ. Α. Ψάχου από τις τραγωδίες *Προμηθέας Δεσμώτης* και *Ικέτιδες* του Αισχύλου καθώς και της διασκευής του Δελφικού Ύμνου εις *Απόλλωνα* που παρουσιάστηκαν στις Δελφικές Εορτές (1927) (ενορχήστρωση Κ. Α. Ψάχος, διεύθ. ορχήστρας Ραφαήλ Πυλαρινός, συμμετέχουν το Φωνητικό Σύνολο "Εκκληψις" και η Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Πειραιά) που πλαισίωσαν τις εργασίες της Ημερίδας στην Ανατολική Αίθουσα της Ακαδημίας Αθηνών για επιστημονική και ερευνητική χρήση.

Την δαπάνη της έκδοσης ανέλαβε εξ ολοκλήρου η κυρία Ελένη Ντάλλα εις μνήμην Κωνσταντίνου Α. Ψάχου.

[Ευάγγ. Καραμανές]